

DANG'AN: JE DOSSIER ACHTERVOLGT JE VOOR ALTIJD

PRIVÉLEVEN CHINESE BURGERS BEZIT VAN STAAT

ZOP, 1 juni 1992

Iedere Chinese burger heeft hem: een *dang'an*, een dossier. Behalve banale gegevens als naam, geboortjaar- en plaats worden hier ook zijn misdaden in opgetekend. En in China betekent dat ook: politieke misstappen. Drie jaar na het bloedbad in Beijing maken veel burgers zich zorgen om hun dossier en de invloed die het heeft op hun dagelijks leven. Eén versie van het dossier wordt bewaard door de danwei, de werkeenheid, de andere door de politie ...

(Door Jan van der Made)

BEIJING (ZOP) Gu Mu, een 30-jarige jongeman met een breed, open gezicht, lacht veel. Verhalen van het bloedbad op vier juni, over een paar dagen drie jaar geleden, de tijd ervoor en de nasleep rollen over zijn lippen. Maar als hij lacht houdt hij ook weer snel op en dan kijkt hij strak en gejaagd voor zich uit. "Ik ben het zenuwachtigst geweest voor deze tijd", vertelt hij. "Mijn dossier moet naar Yangzhou (zijn geboorteplaats) gestuurd worden en daarvoor moet ik eerst naar de politie hier in Beijing. Dan moet ik een paspoort aanvragen en dan kan ik pas een visum aanvragen. Voor de Verenigde Staten.

Gu was student Engels aan het Waiwen Xueyuan, het Instituut voor Buitenlandse Talen in Beijing en zou in juli 1989 afstuderen als graduate. Hij had al een contract voor een aanstelling als docent aan hetzelfde instituut. Maar in april van dat jaar kwamen de protesten, en Gu organiseerde een aantal demonstraties.

MARTELGANG

Twee maanden later waren de protesten tot zwijgen waren gebracht. Eerst door het Volksbevrijdingsleger dat het Tiananmen plein schoonveegde en daarna door politieke onderzoeksteams die naar alle leerinstellingen werden gestuurd om studenten en hun mentoren door te lichten. Ze concludeerden dat Gu "veel problemen" had, *wenti hen duo*. Hij dook onder. Maanden verbleef hij in een boerenhut buiten Beijing, daarna verschuilde hij zich in het huis van een bevriende artiest die naar het buitenland was vertrokken.

Dat wilde Gu ook, naar het buitenland. En toen begon een lange martelgang die hem heen en weer slingerde tussen hoop en waanzin, depressie en euforie, een eenzame strijd die hij voerde als onderduiker in zijn eigen land. Doordat een man die bij de archieven van zijn werkeenheid werkte hem welgezind was, kreeg hij de benodigde stempels en kon hij zijn bewijs van afstuderen meenemen. Een bevriende ambtenaar in zijn geboortestad schreef een brief voor het *paichusuo*, het plaatselijke politieburo, waar zijn dossier tussen dat van de andere wijkbewoners lag opgeslagen.

In China heeft iedereen twee dossiers, die te vergelijken zijn met patientendossiers. Eén wordt bewaard door de werkeenheid, een tweede op het plaatselijke politieburo. Het dossier van een Chinees is zijn DNA-code, zijn vingerafdruk. "Je *bent* je dossier. Het dossier volgt je als je schaduw, een schaduw die zwaar kan drukken als een gewicht van lood".

VERZEGELD

Al je daden, goed of slecht, worden opgetekend en bewaard in dit dossier. Het geeft de staat macht over het volk; niemand weet precies welke informatie er in zijn dossier zit; de gegevens kunnen variëren van jeugdzonden als het stelen van appels tot het begaan van "antirevolutionaire misdaden"

als het roepen van slogans of het verspreiden van pamfletten, en op willekeurige momenten tegen je worden gebruikt.

"Maar het werkte, die brief. Ik kreeg mijn dossier mee van het politieburo en mocht het zelf naar het politieburo in mijn geboortestad brengen", zegt Gu. Als een verboden vrucht. Want het dossier is zorgvuldig op de randen verzegeld zodat iedere poging om het te openen waargenomen zou worden. "Natuurlijk wilde ik het openen, ik deed het bijna. Maar uiteindelijk durfde ik niet". Nooit zal Gu weten wat zijn dossier over hem vertelde. Maar wat er ook instond, hij had geluk. De autoriteiten gaven hem uiteindelijk zijn paspoort en lieten hem gaan en nu is hij in Amerika, waar hij zijn literatuurstudie heeft voortgezet.

BALLINGSCHAP

Gu was een van de weinige gelukkigen. Nog steeds is het niet echt duidelijk hoeveel mensen er zijn opgepakt voor hun aandeel in de protestdemonstraties in 1989, een 'misdad' die voor altijd in hun dossier staat opgeslagen. Mensenrechtenorganisaties als Amnesty International verspreiden lijsten met de namen van dissidenten die ze regelmatig bijwerken. Het Amerikaanse State Department heeft een lijst met zo'n 800 namen van dissidenten die zijn gearresteerd in verband met "4 juni".

Dissidenten die het geluk hebben voortijdig te worden vrijgelaten zijn, dankzij hun dossier, niet van hun problemen af. Zo wacht Han Dongfang, de leider van de als illegaal bestepelde "Autonome Arbeidersvakbond" na zijn vrijlating in april vorig jaar nog steeds op een uitreisvisum dat hem van hogerhand werd toegezegd. Het meest ironische voorbeeld is journaliste Dai Qing: na een gevangenisstraf van 10 maanden werd ze vrijgelaten en slaagde er bovendien in om op legale manier, met behoud van paspoort en dus niet als politiek vluchteling China te verlaten. Maar toen ze vorige week, aan de vooravond van de verjaardag van het bloedbad in Hong Kong arriveerde weigerden autoriteiten haar de toegang tot het vliegtuig. Beijing had bevolen dat ze China niet meer binnenmocht ... haar vrijheid lijkt omgezet in een ballingschap voor onbepaalde tijd. Haar naam en vooral de inhoud van haar *dang'an* vormen een onneembare barrière die een normaal leven in haar geboorteland in de weg staan.

© Jan van der Made